

Calen més doctors a Catalunya?

FRANCESC XAVIER GRAU ACTUALITZADA EL 25/09/2016 20:32

Aquest mes de juny va tenir lloc al Campus Catalunya de la Universitat Rovira i Virgili la reunió anual del Council for Doctoral Education de l'Associació Europea d'Universitats (CDE-EUA).

La CDE-EUA constitueix el principal instrument que tenen les universitats europees per discutir sobre la formació doctoral i per incidir col·lectivament en les polítiques europees respecte a aquest tema i, de retruc, en les estatals. Espanya és el segon país en nombre d'universitats que en són membres (darrere del Regne Unit), amb 23 universitats, 10 de catalanes. Això resulta demostratiu de l'interès i fins i tot de la inquietud que el doctorat planteja a les nostres universitats. D'altra banda, aquesta 9a reunió anual de la CDE-EUA va ser la que va aconseguir més participació, amb més de 240 assistents de 29 països.

Amb el significatiu títol d'"Educació doctoral: un dilema de qualitat o quantitat?", la reunió va fer evident que la formació doctoral segueix sent qüestió de debat arreu d'Europa i està ben identificada com a element clau en l'estratègia de desenvolupament de tots els països. La discussió és ben viva i posa de manifest una forta tensió sobre la definició funcional del doctorat, fins i tot en els països en què l'economia productiva en treu un profit més significatiu, molt lluny de la situació de casa nostra. Aquest és un dels elements més importants de reflexió, i incideix en els instruments i polítiques que s'estan desenvolupant arreu. La tensió queda reflectida en la naturalitat amb què a la darrera taula rodona del congrés el moderador va fer la pregunta de si s'estan conferint avui en dia massa títols de doctor o massa pocs. No és una pregunta nova, fa anys que totes dues tesis circulen. Precisament, la revista *Nature* es preguntava en un article de fa cinc anys (" *The PhD Factory: The world is producing more PhDs than ever before. Is it time to stop?*") si no era moment d'aturar el creixement en el nombre de doctors. D'altra banda, l'ortodòxia parla del paper dels doctors en l'economia productiva com a líders necessaris en la també necessària activitat de recerca de les empreses. El dilema del títol de les jornades i la tensió que s'experimenta rau en el fet que probablement tot és

veritat i mentida alhora: cal una formació en recerca de nous investigadors que s'incorporin a l'economia productiva, més enllà de les competències que confereix la formació de màster, i segueix sent imprescindible el procediment d'admissió a la comunitat científica que sempre ha representat el doctorat. ¿Es tracta a la força del mateix procediment? Probablement aquesta és la qüestió de fons. Una qüestió que suggereix la possibilitat d'una diferent definició funcional, que potser s'escapa avui de la possibilitat de discussió a nivell europeu i que no tindria cap sentit a nivell nacional, però que cal expressar per provocar la reflexió i la discussió.

El que no ofereix discussió és que una economia productiva més basada en el coneixement necessita activitat de recerca de les empreses, a les mateixes empreses o a institucions de recerca, però amb capacitat pròpia de concepció i direcció. I per a això calen, efectivament, més doctors a Catalunya, i treballant a l'empresa. En aquesta direcció va l'aposta pel doctorat industrial feta pel govern català i que tant de bo trobés més acollida al nostre teixit productiu, pel seu propi interès. De fet, a tot el sistema universitari europeu s'accepta la hipòtesi bàsica que tot Europa necessita més doctors, i amb unes competències transversals ben definides, imprescindibles per a la seva activitat professional futura, que s'ha de desenvolupar majoritàriament en l'economia productiva. Aquesta hipòtesi és la que implica la necessitat de transformar els mecanismes més aviat artesanals de formació de doctors, basats en una relació gairebé exclusiva entre el doctorand i el supervisor i, com a màxim, el seu equip i col·laboradors, en una responsabilitat institucional, que s'exerceix més col·legiadament, en la qual s'incideix més en el doctorand com a centre d'atenció, en les seves competències i en l'assegurament de la qualitat de la seva formació. Aquests són els elements que porten arreu d'Europa a la constitució d'estructures de tipus Escoles de Doctorat, i a la consideració dels programes de doctorat dins les estratègies de país.

Com un exemple d'estratègia de país, és particularment interessant el cas d'Irlanda que es va presentar a les mateixes jornades. Perquè es tracta d'un estat europeu d'una mida semblant a Catalunya, perquè té un bon sistema universitari de recerca (vuit universitats, 3 a ARWU2015, en posicions semblants a UB, UAB i UPF), prou homogeni, i amb uns recursos econòmics mobilitzats no tan diferents dels nostres com ho poden ser els d'altres països més rics. Es tracta d'un bon exemple de planificació de país, amb un

document aprovat sobre estratègia irlandesa en educació superior en l'horitzó 2030 que, en particular, emmarca la política amb què es desenvolupa la formació doctoral.

Una definició estratègica de país i un document marc que ha permès a les universitats irlandeses desenvolupar col·lectivament la seva pròpia estratègia i treballar amb un horitzó prou ben definit, també en l'àmbit de la formació doctoral. Un clar exemple del que convé avui fer també al nostre país.